

- בלמ"ס -

מטא"ר	/	אגף המבצעים
מחלקת		חירום
מדור		טו"פ
טלפון:		02-5428901
פקס:		02-5607975
כ"ב	בא"ר	תשע"ב
14	זמאי	2012
סימוכין:		19382212

האגודה לזכויות האזרח
בישראל
30-05-2012
נתקבל

האגודה לזכויות האזרח בישראל,
נחלת בנימין 75, ת"א 65154
לידני עו"ד לילה מרגלית
פנימי

הנדון: פניית האגודה לזכויות האזרח נהלי שימוש בנייזר - התייחסות

1. בפתח דברי, ברצוני לציין כי ההתייחסות גובשה ע"י מחלקת חירום / מ"ז טו"פ ובשת"פ ועל כל דעת הגורמים העוסקים בנושא - יועמ"ש, קו פ"ר מ"י, מחלקת גיוור ומפא"ט.

2. כללי:

- א. משטרת ישראל, במסגרת אחריותה לשמירה על בטחון הנפש וה יכוש, פועלת לאיתור טכנולוגיות ואמצעים שיסייעו בידי השוטרים בביצוע תוקידי אכיפה, שיטור ולחימה בפשיעה.
- ב. תהליך איתורם של טכנולוגיות ואמצעים במ"י הינו תהליך מור"ב וארוך, ומעורבים בו גורמים מקצועיים רבים כדוגמת אגף המנצעים, מפא"ט (מחלקת פיתוח אמצעים טכנולוגיים), קצין רפואה ראשי, מחלקת בטיחות והיעוץ המשפטי.
- ג. לכל טכנולוגיה, או אמצעי, אשר נמצא כי יכל לתת מענה לצרכים המבצעיים של מ"י, קודמת עבודת מטה סדורה שמטרתה לוודא התאמה מלאה של הטכנולוגיה, או האמצעי ליעודו העתידי, תוך עמידה בתבחינים של חוקיות השימוש, מגבלות רפואיות, הימנעות מפגיעה בחפים מפשע או ולתני מעורבים, וכן בטיחות השוטרים המפעילים.
- ד. שוטרי מ"י המתמודדים במסגרת שגרת תפקידם עם מגוון תופעות פשיעה ועבריינות, נאלצים לעיתים לנקוט בפעולות על שימוש בכוח בהזנאם לסמכויות המוקנות להם עפ"י דין, כגון בעת ביצוע מעצ" חוקי של חשוד בנשע, או כאשר הם עצמם מותקפים בעת מילוי תפקידם וקמה לזם זכות ההגנה הע"מית.

מחלקת חידום

ה. מ"י שמה דגש על איתורם של טכנולוגיות ואמצעים פחות מקטלניים, מתוך מטרה להמעיט ככל הניתן את השימוש בכלי ירייה קטלניים ובכך להפוזת גם את הסיכונים של האוכלוסייה שלעברה נדרש להפעיל כוח לצורך ביצוע תפקידי המשטרה.

ו. הפעלת כוח פיזי סביר כסמכות נלווית לביצוע מעצר למשל, עלולה לגרום לפגיעתם הן של החשוד והן של השוטר, ולכן הטכנולוגיות והאמצעים אוחסו פועלת מ"י לאתר, תכליתם מחד, לצמצם ככל הניתן את המגע הבלתי אמצעי בין השוטר לחשוד, ומאידך לאפשר מצב בו יופרע זמנית תפקודו של החשוד באופן בו לא יגרם נזק גופני, או בריאותי בלתי הפיך לחשוד, ותאפשר השלמת ביצוע המעצר עם סיכון מינימאלי לחשוד ולשוטר.

ז. לרוב, במקרים של עימותים, כגון באירוע שבו קמה לשוטר סמכות לביצוע מעצר, קיים קושי אובייקטיבי לזהות את מצבו הבריאותי או הפיזיולוגי של אדם (אדם בעל היסטוריה רפואית קרדיולוגית, אדם הסופל בקוצב לב, אישה בשבועות הראשונים להריונה, או אדם הנוטל סמים). נוסגרת הזמן לביצוע המעצר נמדדת לעיתים בשברירי שניות בהן על השוטר להפעיל שיקול דעת כיצד לפעול.

ח. כך גם במצבים בהם נדרש השוטר להשתמש בכוח לצורך הגנה עצמית, עת מותקף במהלך ביצוע תפקידו. גם במקרים אלה, החליטות הנדרשות ע"י השוטר מתקבלות בין-רגע וקשה עד כמעט בלתי אפשרי לפנות לשוטר שידע לאבחן את מצבו או רגישותו הרפואית של התוקף.

ט. השימוש המבצעי בטכנולוגיה של מכשירי שלט חשמליים (משי"ח) מסוג טייזר, החל במ"י בשנת 2009 לאחר עבודת מטה ארוכה, שכללה ניסויים ובעדה וניסויי שטח מבוקרים לצורך אישור הפעלתה המבצעית של טכנולוגיה זו.

י. עבודת מטה זו כללה פרק מחקרי, בו נסמכו גירמי המטה המקצועיים במ"י על תוצאות מחקרים, דיווחי הפעלות ואפקטיביות מבצעית של גורמי אכיפת חוק בעולם המערבי.

יא. השימוש במשי"ח טייזר נעשה ע"י גורמי אכיפת חוק רבים ברחבי העולם כמו ארה"ב, קנדה, בריטניה, צרפת, גרמניה, אוסטרליה, דנמרק, אירלנד, פינלנד, שבדיה, שוויץ, ספרד, פורטוגל, הולנד ועוד.

יב. בארה"ב לבדה, אלפי משטרות הצטיידו באמצעי זה והוא נפרס נובצעית בעשור האחרון.

יג. אחד ממקורות המידע הבלתי תלויים החשובים עליו נסמכת מ"י בכל הקשור

בטכנולוגיות של אמצעים פחות מקטלניים הוא פרסומי ה- (N.I.J) NATIONAL

מהלכת חירום

(INSTITUTE OF JUSTICE) – סוכנות מחקר, פיתוח והערכה של משרד המשפטים האמריקאי, שיעודה הרחבת היד וההבנה בנושאי פשיעה ומשפט באמצעות כלים מדעיים.

- יד. N.I.J הינו גוף פדראלי – מקצועי המספק ידע באופן אובייקטיבי ועצמאי באמצעות גורמים מקצועיים מומחים מרקעים רלוונטיים.
- טו. בכל פרסומיו, מתייחס N.I.J לטייזר כאל טו:נולוגיה פחות מקט לגיטי.
- טז. מכשירי הטייזר עצמם אינם מוגדרים ע"י N.I.J כאקדח או, כנישק, כי אם כ מכשיר שליטה חשמלי. - (CED-CONDUCTED ENERGY DEVICES).

3. מענה ספציפי לפנייתכם:

א. בהתייחס לסעיף 4 לפנייה לעיל, הוראות נוהל ההפעלה קובעות כי לפני תחילתה של משמרת ביחידת משטרה בה נעשה שימוש בכיור, תבוצע בדיקה תקינות של המכשיר ע"י לחיצה בודדת על ההדק (ללא מוזסנית). המשמעות כמניין הלחיצות המתועד היא שבכל יממה מתבצעות 3 הפעלות לפחות.

ב. התייחסות לסעיף 7

1) ממצאי ועדת Braidwood:

א) להלן מסי ציטוטים מתקציר המנוזלים וממצאי הדו"ח:

"We will never know, with absolute certainty, what caused Mr Dziekanski's death. The best we can do is draw inferences from the known facts, and reach conclusions about the most likely cause of death."

I am satisfied that the hyperadrenergic response, which was significantly exacerbated by Mr. Dziekanski's interaction with the RCMP officers, is the most likely cause of his death

The evidence does not allow me to conclude, with mathematical exactitude, how much the weapon and the physical altercation contributed to the hyperadrenergic state that led, ultimately, to Mr. Dziekanski's death.

מחלקת חירום

בחלק 7 בדו"ח (עמ' 320) העוסק בסיבות למותו של המנוח נכתב כי:

"The process by which that fatal arrhythmia developed, and when it developed, was the subject of considerable debate and disagreement among the experts."

ב) מהאמור לעיל ומממצאי הדו"ח נפי שמוצגים לעיל ניתן לראות כי ועדת המומחים כאמור לא רק שלא הצליחה לקבוע את סיבת המוות הודאית של המנוח, אלא אף קבעה שסביר להניח כי מצבו הפיזי המתוח והמיוחד של הנפטר (Mr. Dziekanski's) היה חלק מגורמי הרקע לפטירתו. צוות המומחים העלה השערות שונות, ועם זאת, מצויין בדו"ח כי חברי הצוות לא הצליחו להגיע לכדי הסכמה. מעבר לכך ראוי לציין שמחברי הדו"ח לא מצאו לנכון להמליץ המלצה שלילית כלשהיא לגבי עצם השימוש במכשיר הטייזר או לגבי היותו כלי בעל מסוכנות המחייבת קביעת סייגים דומה אלו שהוצעו בפנייתכם.

2) הפעלה כלפי ילד

- א) מועלית טענה של מקרה הפעלה כלפי ילד בן 11 בא גליה.
- ב) מתוך הנחה כי לשוטרי מ"י רמת ערכית גבוהה, לזו הוכנסה לנוהל ההפעלה עד כה התייחסות להפעלה כלפי ילדים. ברור לנו שמקרים מסוג זה אינם צריכים לקרות.
- ג) על אף זאת, ועל מנת לוודא כי יא יקרו מקרים מסוג זה במ"י, ייבחן ביצוע עדכון של נוהל ההפעלה והתאם.

3) מות אזרח אמריקני בטקסס

מבלי להיכנס לפרטי האירוע, עצם הנעלת משי"ח הטייזר למשך 49 שניות רצופות הינה בניגוד להוראות היצרן ואף נוגדות את נוהי ההפעלה המשטרתי אשר מגביל את משך ההפעלה המירבי המצטבר ל-10 שניות בלבד.

ג. התייחסות לסעיף 8

בהתייחס לחומרים שהצגתם, לרבות ההפניו לדו"חות 'אמנטי אינטרנשיונלי', ולטענתכם לגבי מידת מסוכנותו וקטלניותו של אמצעי הטייזר, ורצוננו להפנותכם לדו"חות N.I.J שפורסמו במאי 2011:

- (1) דו"ח פאנל מומחים לגבי הבטיחות של מכשירי שליטה רשמליים.
- (2) מחקר אודות מקרי מוות לאחר הפרנה למערכת העצבים השרירית.
- (3) דו"ח פאנל המומחים, עוסק במידת ושיפעת השימוש במכשירי שליטה חשמליים על בני אדם, ע"י גורמי אכיפת חוק, באירועים בהם נדרש להפעיל כוח לצורך ביצוע מעצר, או ריסונו של עצור משתולל.
- (4) במחקר אודות מקרי המוות שמטרתו בחינת חלקם של מכשירי שליטה חשמליים בגרימת מותם של בני אדם. באירועים בהם הוז' הופעלו, נבחנו 300 מקרים בהם נעשה שימוש בטייזר לצורך ריסון עצורים, וזו ביצוע מעצר של חשודים שלאחריהם הם נפטרו.
- (5) כפי שמצוין בדו"ח, ממצאי החקירה וזרפואית-משפטית שהתנהלה במקרים אלה, קבעו כי החשיפה לזרם החשמלי ממכשיר זה לא היתה הגורם למוות. עוד נקבע, כי אין בסיס ראיתי מוכח ודאי בספרות המר קרית העדכנית, המצביע על סבירות גבוהה לפגיעה קשה, או מוות של בני אדם, כתוצאה מהשפעות קרדיו-וסקולאריות, או מן בוליות, לאחר חשיפה קצרת זמן למשי"ח (מכשיר חשמלי) בבני אדם בו יאים, שאינם תחת השפעת סמים, ואינם במצב של חרדה או מתח נפטי יקיצוניים.
- (6) שיעור מקרי המוות שאירעו לאחר שימוש במשי"ח טייזר באוכלוסיה הכללית בארה"ב הינו 0.25% (מקרה ל- 400).
- (7) עוד קובע המחקר כי המתח הנפשי שניצר כתוצאה מחשיפה לזרם חשמלי ממשי"ח, שווה ערך למתח הנפשי הנוצר עקב שימוש בכור פיזי כלפי אדם המתנגד למעצר.
- (8) עימות מילולי או פיזי כפי שנקבע במחקר, יוצרים מתח נפשי המגביר את הסיכון למוות פתאומי בבני אדם בעל היסטוריה רפואית לבבית, או מחלות אחרות.

ד. התייחסות לסעיף 9:

1) מ"י מתייחסת כאמור, בעיקר למחקרים שבוצעו ע"י גופים ניטראליים ובלתי תלויים.

2) בנוסף, האינטרסים המסחריים של חברות טייזר אינטרנשיונל אינם בהכרח סותרים את האינטרס הציבורי של המשטרה, שכן גם היא מעוניינת כי מוצריה לא יהוו סכנה או גורמים למקרי מוות. על כן לא ניתן לפסוג את ההתחשבות בהוראותיה.

ה. התייחסות לסעיף 10:

1) כפי שצוין לעיל, אלפי סוכנויות וגופי אכיפת חוק ברחבי העולם הצטיידו בעשור האחרון במשיח טייזר ונתונים מצביעים על כמונת הפעלות הולכת וגוברת. דיווח זה מצביע ללא כל ספק על יעילותו של האמצעי, אל מול הנתונים המדווחים (גם ע"י המקורו עליהם נשענה הפרוה) אודות מסי מקרי המוות מועטים יחסית וכאמור גם לא הוכח לגביהם כי הם נבעו מעצם הפעלתו של האמצעי.

2) נוהל ההפעלה המשטרתי מתייחס גם למקרים של פגיעה עקיפה בחשוד כלפיו הופעל טייזר, כגון במקרים שני נפילה ממקום גבוה, או נפילה שבמהלכה נפגע החשוד מחפץ חדקה. יש לציין בהקשר זה כי לרוב, אין ביכולתו של השוטר לקבוע מראש היכן יהיה עליו לבצע נועצר ולהפעיל טייזר וכי נדרש שיקול דעת מן השוטר ויצירת איזון נכון בין הורד המבצעי בביצוע המעצר לבין האפשרות של היגעות עקיפה של החשוד כאמור.

3) כפי שצוין לעיל, מגע בלתי אמצעי בין שוטר לחשוד בעת יצוע מעצר, או בעת סיכול ומניעת תקיפת שוטרים, נועלה משמעותית את סיכויי היפגעותם של שני הצדדים.

שימוש במכשיר הטייזר מבטא את מורכבת האיזונים הנדרשת במקרים מסוג זה בין הצורך לאכוף את החוק לבין הצורך של השוטר לזגן על עצמו, ולכן בין האפשרויות העומדות בפניו- עימות פיזי, שימוש באמצעי פחות מקטלני, או שימוש בכלי יריה, הרי שהשימוש באמצעי פחות מקטלני הינו החלופה הברורה והמועדפת.

מהלכת הירום

4) מ"י, כמו גורמי אכיפת חוק אחרים בעולם, מכשירה ומג מיכה מפעילי טייזר עפ"י פורמט הכשרה אחיד שנקבע ע"י היצרן, שעל בסיס הוכנו מערכי ההדרכה המשטרתיים.

5) הטמעת השימוש וההפעלה של מכשיר הטייזר ביחידות המבצעיות, מלווה בתהליכי פיקוח ובקרה לצורך ניטור אופן השימוש באמצעי, ועל מנת לוודא כי לא מבוצע שימוש החורג מהוראות נוהל וההפעלה.

6) על מנת למנוע ככל הניתן חריגה מהוראות נוהל ההפעלה, ננקטות מספר פעולות:

- (1) הדרכה והטמעה – אימוני רעיון תקופתיים למפעילי טייזר מוסמכים.
- (2) תחקירים - ביצוע תחקירי איזע והפצת לקחיהנו בתפוצה ארגונית.
- (3) דו"ח הפעלת טייזר (נספח לנו זל)
- (4) פיקוח ובקרה על הקצאת מחזניות חדשות בכפוף לביצוע והפצת תחקיר של ההפעלה המבצעית: הקודמת.
- (5) הצטיינות – נרכשו תוכנות לזרדת נתוני הפעלת טייזר.
- (6) טיפול משמעותי

1. התייחסות לסעיף 15 בפנייה (המלצתכם לשיוניים בנוהל הקיים):

- 1) כאמור, לא ניתן לדעת בעת טיפול השוטר באירוע כאמור, למעט במקרים בהם מצבו הפיזיולוגי או הרפואי של אדם נחזו: בבירור, או שהאדם מצהיר על כך מראש, האם הוא סובל ממחלה כלשהי, נוטל תרופות, מטופל בקוצב לב וכדו'.
2) הוחלט לבחון עדכון של הנוהל לגבי הפעלה ושימוש במקומוה רגישים, בהמשך להנחיות שכבר הוצאו בעניין זה בעבר.
- 3) הוחלט לבחון מחדש את ניסוחי הנוהל בנושא זה.
- 4) מתוך הצורך להפעיל את המכשיר בצורה אפקטיבית ככל הניתן, ועל מנת להימנע ככל הניתן מפגיעה ברקמות רכות ובאברי גוף רגישי, מנחה הנוהל לכוון את המכשיר ולהפעילו לעבר המקוב. הרחב ביותר בגוף האדם, בו הסבירות להפעלה אפקטיבית היא הגבוהה ביותר. והפעלה לעבר גפיים זרועות ורגלים (שבסביבה טואציה זו יהיו בתנועת, סביר שתהיה לא אפקטיבית ותאלץ את

סחלקת חירום

- השוטר לנקוט בפעולות אחרות של שימוש בכוח (כמו הפעלת כוח פיזי) העלולות לגרום לפגיעה לא רצויה בחשוד או בשוטרי עצמו.
- 5) עפ"י חו"ד קרפ"ד מ"י, אין בהפעלה לענר בית החזה כדי לזגביר את הסיכון.
- 6) אופן שליפת חיצי הטייזר מגופו של חשוד לאחר הפעלה, מועבר בהכשרות ע"י גורמים רפואיים משטרתיים מוסמכים. ר שוטרים מפעילי הטייזר המוסמכים, עברו הכשרה רפואית להוצאת חיצי טייזר ומצוידים בציוד נדרש למתן טיפול ראשוני במעמד שליפת החיצים. אכן, הוצאת החיצים מתבצעת רק ע"י אדם שקיבל הכשרה רפואית לכך.
- 7) מסגרת ההכשרה והאימונים שנקבעו למפעילי טייזר במ"י דומים בהיקפם ובתכניהם למסגרות ההכשרה בגופים אחרים בארץ ובחו"ל ומפעילים מכשירי טייזר, ובמקרים מסוימים אף רחבים יותר. מסגרת ההכשרה הראשונית מתבצעת כפי שצוין לעיל עפ"י פורמט אחיד שנקבע ע"י היצרן.
- 8) מכשירי טייזר פועלים באמצעות סוללות, ועל כן אין יכולת טכנית של המכשיר לפרוק מתח חשמלי מעל למתח המרבי הנוצח. מידת המתח החשמלי הנפרק בעת הפעלה, הינה פונקציה של מידת החו:גדות החשמלית של הגוף הקולט, ומושפע מפרמטרים של משקל, מידות, פו:יטי לבוש וכו'. כאכור, אין יכולת טכנית של המכשיר לפרוק מתח חשמלי מנל זה המוצהר, ולכן לא הוגדרה דרישה לבדוק זאת במסגרת הבדיקות שציננתם.
- 9) כפי שצוין, כל הפעלת טייזר מבצעת מדויחת ומתועדת. במקרים בהם מתבצע שימוש בחיצי הטייזר, מותנה ניפוק מחסוית חדשה בביצוע וזפצת תחקיר אודות האירוע. דו"ח הפעלת הטייזר והתוזקיר הנלווה מכיליכ את פרטי האירוע. עם זאת, ההמלצה בדבר שיפור כופס הדיווח תבחן. המלצתכם באשר לעדכון הנוהל במקרים בהם נפטר אדם לזאחר אירוע בו הופעל כלפיו מכשיר טייזר ובכל אירוע שדווח כחריג תבחן.
- 10) מ"י אינה נוהגת לפרסם נתונים, או להגיש דו"חות באשר לשימוש והפעלת אמצעים לידיעת הציבור הרחב, בדיוק כשם שגורמי בטחון אזרים אינם נוהגים לעשות זאת.
- 11) בהתייחס לאירועים השונים המצוטטים בפנייתכם מדיווחי נלי תקשורת שונים, הרי שבהיעדר פרטים לגבי מקור המידע, וזהימנותו, ומהימנות המידע לא ניתן להתייחס עניינית.
- 12) לעניין דיווחיכם לגבי אירועים אודותם מונחלת חקירה במח"ש, או בערכאות אחרות, מ"י המשטרה מנועה מלהתייחס למקרים אלו.

4. סיכום:

ייעודו של מש"ח טייזר אינו לשימוש במקרים קיצוניים בהם נשקפת לשוטר סכנת חיים ומאחר והמכשיר אינו מוגדר מבצעית, רפואית, או משפטית ככלי נשק קל לני. אין גם הגיון מבצעי בהפעלתו בנסיבות קיצוניות ומסכנות חיים, היושקות להצדיק שימוש בכוח קטלני, שכן אין בטייזר כדי לתת מענה מציל חיים במקרים אלה.

חלק מהמלצותיכם תיבחנה ברצינות הראויה, כפי שפרט לעיל, ע"י גורמי המטה המקצועיים, ובכך יהיה בהן בראייתנו כדי לתרום לשיפור תהליך הטמעתו של הטייזר במשטרת ישראל, ולשימוש מושכל ומידתי, במסגרת נתימוש אחריותה עפ"י חוק לשמירה על בטחון הנפש והרכוש.

ובברכה,

נצי"מ	חן,	ונוריס
חירום	מחלקת	1-